

REMISSYTTRANDE

Datum
2018-09-19
Ert datum
2018-05-23

Dnr
FST 2018/4-36
Ert diariernr
Fi2018/01418/DF

Regeringskansliet
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Remiss av betänkandet Juridik som stöd för förvaltningens digitalisering (SOU 2018:25)

Förvaltningsrätten i Stockholm har uppmanats att yttra sig över betänkandet och får med anledning av detta anföra följande.

Allmänna synpunkter

Utredningen har med stort allvar tagit sig an den omfattande uppgiften att kartlägga förekomsten av sådan lagstiftning som upplevs i onödan försvåra digitalisering och digital samverkan inom den offentliga förvaltningen. Förvaltningsrätten ser positivt på detta liksom att utredningens förslag till författningsändringar tar sin utgångspunkt i de centrala värden som präglar och fortsatt bör prägla svensk offentlig förvaltning.

Betänkandet utgår till stor del från myndigheters informationsutbyte med enskilda. Det bör dock framhållas att myndigheter i hög utsträckning utbyter information med andra myndigheter, inte minst i samband med att ett myndighetsbeslut överklagas till domstol. Förvaltningsrätten tar emot ärenden från ett åtskilligt antal myndigheter och nämnder, som i dagsläget använder och utvecklar egna system för informationshantering. Frågan om hur dessa alltmer digitaliserade och differentierade informationsmängder ska kunna överföras till domstolens målhantering utgör en stor utmaning. Situationen kompliceras ytterligare av att de flesta former av digital samverkan mellan myndigheter sker på frivillig basis. Man kan också konstatera att digitaliseringen av den offentliga förvaltningen inte har hållit jämna steg med den snabba teknikutveckling som sker i samhället. Domstolen ser därför ett stort och angeläget behov av myndighetsgemensamma lösningar, bl.a. i form av gemensamma informations

standarder. Förvaltningsrätten vill också understryka vikten av att hela

rättskedjan beaktas i den fortsatta beredningen.

Förslaget till lag (2019:000) om tystnadsplikt vid utkontraktering av teknisk bearbetning och lagring

Förvaltningsrätten ställer sig positiv till förslaget om en i lag reglerad tystnadsplikt vid utkontraktering av teknisk bearbetning och lagring. Domstolen delar utredningens bedömning att en författningsreglerad tystnadsplikt inte i sig innebär att uppgifter som omfattas av sekretess vid varje tillfälle kan lämnas ut till en enskild leverantör, eftersom en sekretessprövning ska göras i varje enskilt fall. Förslaget kan därmed komma att bli svårtillämpat.

Vad gäller utformningen av lagförslaget ställer sig domstolen frågande till användningen av begreppet ”privat leverantör” i 1 §. Förvaltningsrätten föreslår att begreppet ”enskild” används i stället. Begreppet enskild är vanligt förekommande i den offentliga rätten och markerar tydligt att det som avses är en fysisk eller juridisk person som inte är en myndighet eller annat offentligt organ. Vidare uppnås en mer enhetlig begreppsanvändning i förhållande till 2 § punkten 3 i lagförslaget, som hänvisar till ”enskild verksamhet”.

Beträffande användningen av uttrycket ”uppgifter” i förslagets 1 och 4 §§ inser domstolen att det som avses endast är sådana uppgifter som omfattas av sekretess (jfr s. 372 och 532). Förvaltningsrätten anser att detta uttryckligen ska framgå av lagtexten. Detta inte minst med tanke på att tystnadsplikten föreslås straffsanktioneras.

Vidare anser förvaltningsrätten att det bör övervägas att komplettera lagen med ett bemyndigande att meddela mer detaljerade föreskrifter på vissa områden, t.ex. om det ska åligga en verksamhetsutövare att upplysa den som tillåts ta del av sekretesskyddade uppgifter om räckvidden och innebörden av sekretessen och tystnadsplikten (jfr 2 kap. 4 § säkerhetsskyddsförordningen [2018:658]).

Vad sedan gäller synpunkter av redaktionell karaktär noterar förvaltningsrätten att den nya säkerhetsskyddslagen och säkerhetsskyddsförordningen har fått SFS-nummer (2018:585) respektive (2018:658), vilket bör uppdateras i 3 § i lagförslaget.

Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Förvaltningsrätten är positiv till förslaget att en myndighet, som i handläggningen av ett mål eller ärende använder sig av digitalt underlag, som huvudregel ska tillföra underlaget till ärendet och i annat fall kunna lämna information om vilket underlag som använts. Förvaltningsrätten kan dock inte tillstyrka att begreppet ”upptagning för automatiserad behandling” byts ut mot ”underlag i en databas eller annan digital källa” i 4 kap. 3 § OSL.

Begreppet ”upptagning för automatiserad behandling” är väl etablerat i lagstiftningssammanhang och återfinns i bl.a. 2 kap. 3 § TF och 5 kap. 1 § OSL.

Utifrån normalt språkbruk är det dessutom inte självklart att t.ex. ett e-postmeddelande i en handläggares inkorg ska anses omfattas av begreppet ”underlag i en databas eller annan digital källa”. Förvaltningsrätten befarar därför att bestämmelsen i 4 kap. 3 § OSL genom förslaget riskerar att få en smalare tolkning än avsett.

Förvaltningsrätten vill också påtala att den föreslagna begreppsändringen innebär att paragrafens koppling till 2 kap. TF försvinner och att systematiken i OSL påverkas. Förvaltningsrätten efterlyser en analys av sådana konsekvenser i den fortsatta beredningen.

Förslaget till lag om ändring i förvaltningslagen (2017:900)

7 a §

Alla myndigheter strävar efter att vara digitalt tillgängliga i dag. Förvaltningsrätten anser därför att det är onödigt att betunga förvaltningslagen med en bestämmelse som ålägger dem att vara det.

Förvaltningsrätten föreslår även att begreppet ”förmedlas” byts ut mot ett mer praktiskt begrepp, såsom ”skickas” eller ”tas emot”. Detta ter sig särskilt viktigt eftersom en strävan med den nya förvaltningslagen varit att frigöra lagtexten från anknytning till i sammanhanget verklighetsfrämmande begrepp.¹

8 a §

Långt ifrån alla enskilda individer har följt med i digitaliseringen. Som utredningen påpekar använder sig många enskilda vare sig av en digital myndighetsbrevlåda eller av e-post. De förväntar sig därmed inte att ta emot myndighetspost digitalt och riskerar att lida rättsförluster vid en plötslig övergång till digital kommunikation. Det bör därför övervägas att införa en övergångsbestämmelse till den föreslagna paragrafen.

Förslaget väcker också frågor om hur den enskilde praktiskt ska kunna invända mot att få myndighetspost digitalt. Det ter sig orimligt att en enskild ska behöva vända sig till varje myndighet i varje ärende med en sådan begäran, varför en samlad funktion för detta borde övervägas.

Slutligen föreslår förvaltningsrätten att bestämmelsens andra stycke formuleras som en handlingsregel till myndigheten, om att inte skicka skriftliga handlingar digitalt till en enskild som meddelat att den vill motta handlingarna med brev.

22 §

Det kan ifrågasättas om den föreslagna bestämmelsen tillför något. Enligt förvaltningsrättens mening ter det sig redan utifrån dagens bestämmelser självklart att en handling som skickats till en digital mottagningsfunktion är

¹ Jfr SOU 2010:29 s. 22.

inkommen när den har tagits emot där.

22 a §

Förvaltningsrätten ställer sig tveksam till om det behövs någon lagreglering av att en myndighet måste underrätta avsändaren när den tagit emot en handling digitalt i ett ärende. Det kan nog förutsättas att myndigheten lämnar en sådan underrättelse, som en serviceåtgärd, när det bedöms lämpligt.

För det fall bestämmelsen införs bör det förtydligas att den ska gälla i ärenden, såväl befintliga som vid anhängiggörande av nya, om det är det som avses (jfr s. 540).

Vad gäller synpunkter av redaktionell karaktär föreslår förvaltningsrätten att ordet ”en” infogas i lagtexten framför ”underrättelse” på två platser. Detta för att öka läsbarheten.

25 och 33 §§

Domstolen anser att de föreslagna ändringarna är obehövliga. Att myndigheten bestämmer om underrättelse ska ske muntligen eller skriftligen följer redan av att myndigheten bestämmer hur underrättelse ska ske.

Förslaget till organisation för beredning av författningsförslag

Förvaltningsrätten vill väcka frågan om inte eSamverkansprogrammet (eSam) skulle kunna fullgöra uppgiften att löpande bereda författningsförslag rörande digitalisering av ärendehandläggningen i förvaltningen. Redan i dag fullgör eSam närliggande uppgifter och där finns, såvitt domstolen erfarit, gedigen och erforderlig kompetens för uppdraget.

Detta yttrande har beslutats av chefsrådmannen Cecilia Mauritzon. Föredragande har varit förvaltningsrättsfiskalen Souléf Sellidj.

Cecilia Mauritzon

Souléf Sellidj